

TRADICIJSKA ARHITEKTURA
KULTURNI RURALNI KRAJOLIK
MODELI OČUVANJA I UNAPRJEĐENJA
POLJA OTOKA HVARA
ODNOS POLJA I NASELJA

Ilustracija:

Dijagramski prikaz jednog od pet prepoznatih tipova odnosa polja i naselja na otoku Hvaru (izradila: J. Slaviček)

Literatura

1. Bojanić Obad Šćitaroci, B. (1997.), *Tradicijsko graditeljstvo otoka Hvara*, Epoha, Zagreb
2. *** (2006.), *The Role of Agriculture and Rural Development in Revitalizing Abandoned/Depopulated Areas*, FAO http://www.fao.org/fileadmin/user_upload/Europe/documents/Publications/Abandoned_en.pdf

Josipa Slaviček, univ.bacc.ing.arch.
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
jsslavicek@arhitekt.hr,
josipa.slavicek@gmail.com

Ākademik prof. dr. sc. **Mladen Obad Šćitaroci**, dipl. ing. arh.
Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
mos@arhitekt.hr, scitaroci@gmail.com

JOSIPA SLAVIČEK
MLADEN OBAD ŠĆITAROCI

POLJA I NASELJA OTOKA HVARA – MODELI OČUVANJA, UNAPRJEĐENJA I REVITALIZACIJE KULTURNOG KRAJOLIKA

Zadnjih desetak godina međunarodna organizacija FAO je zabilježila veliku površinu polja u Europi koja se više ne koristi. Razlozi za napuštanja polja su ekonomski, demografski i klimatski. Na tom tragu u sklopu kolegija *Urbanizam naslijeđa* započeto je istraživanje na otoku Hvaru u kontekstu tradicijskoga ruralnog naslijeđa i kulturnoga krajolika.

Prva naselja i podjela polja na otoku Hvaru spominju se još u grčko doba – Hora Pharos i grad Pharos, današnji Stari Grad. Naselje i polje čine nedjeljivu cjelinu. Na otoku je utvrđeno pet tipova odnosa polja i naselja. Osim prirodnoga krajolika i naselja važan čimbenik identiteta kulturnoga krajolika otoka jesu polja, njihova podjela, način uređenja i odnos s pripadajućim naseljima. Identitetski čimbenici pojedinih polja su njihova zemljišna podjela (kattastar), struktura i način gradnje, odnos prema krajoliku koji ih okružuje te međuodnos s naseljima koja ih koriste.

Zadnjih dvadesetak godina pojavljuju se brojni problemi kao što su zapuštenost polja, ilegalna gradnja, masovna prodaja zemljišta te nedefinirana legalna gradnja jednostavnih poljskih građevina. Sve to negativno utječe na kulturni krajolik i tradicijsku prepoznatljivu sliku otoka. Na takvo stanje djeluju čimbenici utjecaja, među kojima su najvažniji depopulacija naselja i gospodarski pad poljodjelskih djelatnosti.

Istražujući modele za očuvanje, unaprjeđenje i revitalizaciju hvarskih polja

prepoznato je nekoliko modela koji mogu naći primjenu – ne samo na otoku Hvaru, već i na drugim otocima.

Modeli očuvanja uzorka polja i naselja. Da bi polje sačuvalo tradicijska obilježja nova gradnja bi trebala nastaviti postojeću strukturu uređenja i građenja brinući o gabaritima i odgovarajućem građevnom materijalu. Širenje graditeljskoga tkiva ne smije utjecati na strukturu polja da ne dođe do njegove neprepoznatljivosti.

Modeli unaprjeđenja naselja. Život u naseljima je različit ljeti i zimi. Najveći razlog toga je nerazvijena društvena infrastruktura, posebice tijekom zime. Problemi su i ljeti jer je nedovoljno razvijena turistička ponuda malih naselja. Stoga se unaprjeđenje razvoja otoka može postići sagledavajući otok kao cjelinu, a ne točkasto, posebice ne ostavljajući sela da se spontano razvijaju ili pak nazaduju.

Modeli revitalizacije polja. Otok Hvar godinama je bio prostor najvećeg uzgoja lavande i ružmarina, a njegovo vinogradarstvo je nudilo najkvalitetnija vina. Zadnjih godina se zbog potražnje na tržištu na manjim dijelovima otoka počelo uzgajati smilje pa su se polja, koja su godinama bila zapuštena, ponovno počela koristiti. Taj primjer pokazuje da je moguće usmjerenom tržišnom i poljodjelskom strategijom pokrenuti revitalizaciju polja na otoku Hvaru, čija tradicija i povijest traje 2400 godina.